

SCHOOLLEIDERS AAN HET WOORD

Zijn onze leerkrachten niet innovatief genoeg?

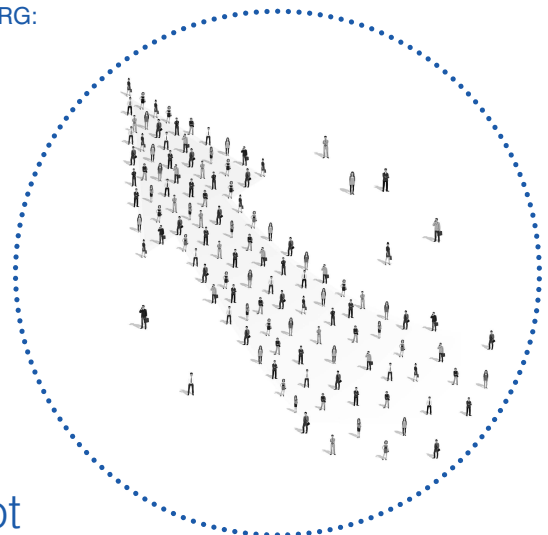
Te druk, te weinig betaald: dat zijn de kreten die we uit het basisonderwijs horen. Maar het echte probleem is de slaafsheid van de docenten zelf, die klakkeloos alle regels en protocollen volgen. Dat stelt premasterstudent Onderwijswetenschappen en leerkracht Dirk van den Hoven. Hij vindt dat leerkrachten niet innovatief en speels bezig zijn met het onderwijs. Een mooie stelling om voor te leggen aan vier basisschooldirecteuren.

LADJA JIRAN, DIRECTEUR VAN BASISCHOOL TILIANDER IN TILBURG:

'Alles ligt in kaders vast.'

'Ik ben het helemaal niet eens met deze stelling. Ik ben nu bijna aan het einde van mijn carrière, ik word dit jaar 64 jaar. Ik ben ook lang leerkracht geweest en in de loop der jaren heb ik het onderwijs zien veranderen. Vroeger zei ik altijd: je kunt als leerkracht 'pedagogochelen'. Daarmee bedoel ik dat je kon invoelen, kijken, reageren, handelen en bijstellen. Tegenwoordig vind ik dat het onderwijs vastloopt op zaken die vastgelegd moeten worden. Alles moet worden gemonitord en geëvalueerd. Het pedagogochelen is eraf. Alles ligt in kaders vast, een soort van cyclisch denken. Dan kun je wel zeggen dat leerkrachten niet innovatief bezig zijn, maar dat vind ik zeker niet. Dat hebben de leerkrachten wel in zich, maar als

Tegenwoordig vind ik dat het onderwijs vastloopt op zaken die vastgelegd moeten worden.

je al ziet dat ze veertig tot vijftig procent van hun tijd bezig moeten zijn met administratieve zaken, dan blijft er weinig ruimte over voor innovativiteit.'

KEES WILLEMSE, DIRECTEUR VAN OBS JONGLEREN IN DRUNEN:

‘Het liefst zou ik de methodes de deur uit doen.’

‘Ik ben het met de stelling eens, waarbij ik wel meteen wil benoemen dat dit de leerkrachten niet te verwijten valt. Ik denk dat de leerkrachten vastzitten in het systeem en diep in hun hart ook wel voelen dat het anders moet, en ook wel de ideeën hebben hoe dat dan zou moeten. Het is echter een situatie die van bovenaf veroorzaakt is. Door de behoefte aan controle van bovenaf zijn leerkrachten gaan voelen dat er een afrekencultuur zou bestaan; of dat zo is, laat ik in het midden. Door deze angst zijn ze steeds beter ‘binnen de lijntjes gaan kleuren’ en zijn ze heel behoedzaam met eigen ideeën, laat staan andere aanpakken. Ze durven niet meer. Uitgeverijen spelen daar handig op in en komen met methodes waar de lessen stap voor stap worden aangeboden middels bijvoorbeeld een zogeheten digitale leerkrachtassistent... Op het digibord staat stapje voor stapje wat de leerkracht moet doen, zeggen en vragen. In mijn beleving is dat dodelijk voor de creativiteit en bezieling van de leerkracht. Het liefst zou ik de methodes de deur uit doen. De leerkrachten de doelen geven – of

Door de behoefte aan controle van bovenaf zijn leerkrachten gaan voelen dat er een afrekencultuur zou bestaan. »

nog beter, ze zelf laten bepalen – en zeggen: ‘Succes!’ Kijk regelmatig met de hele school wat dan de opbrengsten zijn en bespreek met elkaar wat we dan wellicht anders kunnen gaan doen. Leerkrachten moeten de intrinsieke verantwoordelijkheid weer gaan voelen, pas dan nemen ze de regie weer in handen. Die waren ze namelijk kwijt.’

GIEL DE TROIJE, DIRECTEUR VAN DE FRANCISCUSSCHOOL IN MIDDELBURG:

‘We zijn gehoorzaam in wat er op ons afkomt.’

‘Ik ben het in zoverre eens met de stelling dat we binnen het onderwijs redelijk gehoorzaam zijn ten aanzien van wat er op ons afkomt, maar dat besturen/scholen hier best keuzes in kunnen maken. De trend is momenteel dat veel maatschappelijke problematiek aangepakt moet worden via het onderwijs. Overgewicht, gezonde voeding, moestuinen, meer bewegen, ontbijten, homofobie, zwerfafval, aan de bel trekken voor een goed doel, lopen met water voor de derde wereld, enzovoort. De proefballonnetjes worden doorlopend vanuit overheid en organisaties opgelaten en er wordt verwacht dat de scholen aan alles aandacht besteden. Wat dit betreft is het aan de school om hier paal en perk aan te stellen. Daarnaast zou het ook prettig zijn dat deze ideeën niet klakkeloos worden gedropt, omdat het ook verwachtingen schept. Opmerkingen als ‘goh, doen jullie hier ook aan mee?’ worden vaak gehoord.

Wat betreft de regels en protocollen: scholen schermen er vaak mee dat ze allerlei regels kregen opgelegd vanuit de onderwijsinspectie die veel administratie opleverden. Enige tijd geleden heeft de inspectie echter een handzame uitleg gegeven over wat wel en niet moet.

Dan blijkt dat vele regels en protocollen door de scholen zelf zijn gehandhaafd en bedacht, terwijl het nooit verplicht was gesteld.

De trend is momenteel dat veel maatschappelijke problematiek aangepakt moet worden via het onderwijs.

Als je als school de behoefte hebt om 'innovatief en speels' te zijn, dan ligt het volgens mij aan je cultuur op school en de ruimte die jouw bestuur je biedt op je school om dat al of niet te doen. Er zijn legio voorbeelden te vinden in ons land waar dit gebeurt. Dan zou het

ook prettig zijn dat je je hierop kunt richten zonder de proefballonnen, en dat dit wordt beloond met een passend salaris.'

MICHEL VAN DER KRAAN, BASISCHOOLEDIRECTEUR VAN DE RAAMDONK IN GRAVE:

'Niet slaafs regels volgen, maar weten waarom je iets doet.'

'Ik heb een dubbel gevoel bij de stelling. Aan de ene kant is het belangrijk dat er een bepaalde basis op een school is, qua regelafstemming bijvoorbeeld. Dat heb je nodig zodat er een doorgaande lijn is. Aan de andere kant vind ik juist dat als leerkrachten zicht hebben op de leerlijnen, dat zij dan de regie hebben om niet klakkeloos te doen wat de methode doet. Onze visie is dat het mogelijk is van de leerlijn af te wijken, of activiteiten toe te voegen, maar dan wel met het oog op onze visie. Veel scholen zijn activiteitengestuurd. Ze doen iets omdat het een hype is of omdat het leuk is. Dat is niet de goede insteek, vind ik. Ik pleit ervoor om iets te doen als het past binnen de missie en visie van de school, maar wel op een manier dat het kinderen aanspreekt. Dat

betekent dus niet slaafs de regels volgen, maar juist weten waarom je iets wel of niet doet. We werken volgens het principe van de piramide van Daniel Kim: onderin ligt de basis, de missie en visie van de school, en helemaal in de top van de piramide vind je de activiteiten. Voor ons betekent dit: als leerkrachten de leerlijnen

Wij geven leerkrachten juist graag die vrijheid; dat geeft een stukje autonomie.

helder voor ogen hebben, hebben ze ook de vrijheid om af te wijken met activiteiten. Wij geven leerkrachten juist graag die vrijheid; dat geeft een stukje autonomie. Maar we doen dat wel in het kader van de school en onze missie.'

TEKST DAPHNE DOEMGES-ENGELEN
FOTOGRAFIE AANGELEVERD